

PART OF THE

EU MISSIONS

RESTORE OUR OCEAN & WATERS

Xenarju ta' Tagħlim

Xenarju ta' Tagħlim 7 - 8

Iffinanzjat mill-Unjoni Ewropea. Madankollu, il-fehmiet u l-opinjonijiet espressi huma dawk tal-awtur(i) biss u mhux neċessarjament jirriflettu dawk tal-Unjoni Ewropea jew tal-Aġenzija Eżekuttiva Ewropea għall-Klima, l-Infrastruttura u l-Ambjent (CINEA). La l-Unjoni Ewropea u lanqas l-awtorità tal-għoti ma jistgħu jinżammu responsabbli għalihom.

Is-suq tal-frott tal-baħar

Din l-attività tgħin lit-tfal ta' bejn is-7 u t-8 snin jifhmu l-bażi tal-vjaġġ tal-frott tal-baħar mill-baħar sal-platt, u jiskopru d-diversità tal-ispeċijiet tal-frott tal-baħar li nistgħu nieklu.

Objettivi:

- It-tfal jifhmu l-orijini tal-frott tal-baħar, kif jasal fil-platt tagħhom u modi differenti kif jithejja.
- It-tfal jidentifikaw speċijiet akkwatiċi differenti u jsiru familjari mal-bijodiversità tal-baħar.
- L-istudenti jhejju u jieklu frott tal-baħar taħt is-superviżjoni ta' adult.

Informazzjoni Ġenerali

Età: ta' bejn is-7 u t-8 snin

Suġġetti: xjenza naturali, nutrizzjoni, bijoloġija, matematika, arti, edukazzjoni ċivika

Kliem ewlieni: frott tal-baħar, ħut, ikel, oċean, bijodiversità, tisjir, sajd

Għal min hu dan? Għalliema, gwidi ta' mużewijiet/ċentri tax-xjenza

Atturi soċjetali oħra li tista' tinvolvi: kokijiet, sajjieda, bejjiegħa tal-ħut, bdiewa tal-ħut jew tal-frott tal-baħar

Kompetenzi tas-sostenibbiltà¹:

L-inkorporazzjoni tal-valuri tas-sostenibbiltà	L-aċċettazzjoni tal-kumplessità fis-sostenibbiltà	It-tbassir ta' futuri sostenibbli	L-aġir għas-sostenibbiltà
• Il-promozzjoni tan-natura	• Il-ħsieb sistemiku	• Adattabbiltà • Ғsieb esploratorju	• Azzjoni kollettiva

¹ Bianchi, G., Pisiotis, U., Cabrera Giraldez, M. GreenComp – The European sustainability competence framework. Bacigalupo, M., Punie, Y. (editors), EUR 30955 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022; ISBN 978-92-76-46485-3, doi:10.2760/13286, JRC128040

Attività – Is-suq tal-frott tal-baħar

Tul: 45min

Materjal:

- Imwejjed u sigġijiet
- Tapit jew pixxina portabbli
- Annimali tal-baħar stampati fuq karta ħoxna (stampa kemm hemm bżonn skont ir-riċetti li għażilt)
- Xbieki żgħar tas-sajd jew passaturi
- 10 bramel
- 10 qfief jew kontenituri oħra
- 10 tikketti stampati bl-ispeċijiet u l-prezzijiet
- Skrivanija jew kaxxa tal-kaxxier
- Gettuni (jew kwalunkwe oġġett li jirrappreżenta munita). Tista' toħloq gettuni ta' valuri differenti, bħal muniti reali.
- Kartieri żgħar jew kaxxi
- Folji tal-karta A3 (jew maqtugħa fil-forma ta' platt jew b'platt kbir vojta stampat fuqhom)
- Riċetti stampati
- Oġġetti tal-ikel stampati
- Mqass bit-truf tondi
- Kolla
- Pinen u lapsijiet tal-kulur

Thejjija:

- Aqşam l-ispazju fi tliet partijiet.
- Fl-ewwel parti, waqqaf il-pixxina jew it-tapit u żid l-annimali tal-baħar. Poġġi l-bramel, u xibka tas-sajd jew passatur għal kull tifel u tifla li se jieħdu r-rwol tas-sajjied.
- Fit-tieni parti, waqqaf mejda twila b'10 qfief jew kontenituri. Fuq kull qoffa, poġġi tikketta bl-isem ta' frott tal-baħar u prezz. Uża kaxxa b'xi tokens biex toħloq skrivanija tal-kaxxier.
- Fit-tielet parti, oħloq stazzjon tal-arti bl-imwejjed, sigġijiet, folji tal-karta li jirrappreżentaw platti, kolla, mqass bit-truf tondi, pinen u lapsijiet tal-kulur. Stampa u aqta' oġġetti tal-ikel biex tikkompleta r-riċetti tal-frott tal-baħar (eż. lumija, għagin, ross...).
- Għal kull tifel u tifla li se jieħdu r-rwol tal-kok, stampa riċetta u hejji kartiera jew kaxxa żgħira bi ftit tokens.

Introduzzjoni:

“Illum, se noħolqu suq tal-ħut flimkien. Kull wieħed u waħda minnkom se jkollu rwol importanti: tista' tkun sajjied, ħuttar jew kok. Se naħdmu flimkien biex insajru ikel delizzjuż u tajjeb għas-saħħa.”

Qabel ma tispjega x'inhuma sajjied, ħuttar jew kok, heġġighom jaħsbu dwar ir-rwol ta' dawn it-tliet professjonisti: x'jaġħmlu fix-xogħol tagħhom? Għaliex huma importanti?

Tista' wkoll tistaqsihom liema frott tal-baħar diġà jafu.

Istruzzjonijiet:

Il-grupp jinqasam fi tlieta. Jista' jkun li jkollok bżonn iżżomm il-grupp tal-ħuttara iżgħar mill-oħrajn.

1. Is-sajjieda jużaw l-irkaptu tas-sajd biex jiġbru l-annimali tal-baħar u jqassmuhom fil-bramel differenti.
2. Il-ħuttara jieħdu l-annimali tal-baħar mill-bramel u jqegħduhom fil-qoffa t-tajba fl-istand tagħhom.
3. Kull kok jieħu riċetta u kartiera. Iharsu lejn l-ingredjenti u jistennew fil-kju biex jixtruhom mingħand il-ħuttara.
4. Il-ħuttara jbigħu l-frott tal-baħar lill-koki. Jaraw li jagħtu l-bqija meta jkun meħtieġ.
5. Il-koki jieħdu platt fl-istazzjon tal-arti, ifittxu l-ingredjenti l-oħra, u jagħmlu kollaġ biex jirrapprezentaw ir-riċetta tagħhom.

Diskussjoni:

- L-edukatur iħalli lil kull grupp jgħid lill-oħrajn x'tgħallmu.
- Jistaqsi lis-sajjieda x'qabdu. Ma' kull speċi, jistaqsi lill-koki li sajru dik l-ispeċi biex juru l-platt tagħhom.
- L-edukatur jista' jistaqsi:
 - o Kien hemm xi annimal li ma kontx taf li tista' tieklu?
 - o Qatt kilt [isem l-ispeċi]? X'togħma kellu?
 - o Hemm xi annimal li tixtieq tduq xi darba?
- Jekk it-tfal diġà bdew jistudjaw in-nutrizzjoni, l-edukatur jista' jistaqsi:
 - o Għaliex huwa tajjeb għalik li tiekol frott tal-baħar? (tiekol għall-enerġija, tajjeb għall-qalb, il-moħħ, tiekol biex tikber itwal u aktar b'saħħtek...)

Alternattivi:

- Ilgħab il-logħba tliet darbiet biex kull tifel u tifla jkunu jistgħu jesperjenzaw it-tliet rwoli.
- Ilgħab kull stadju separatament:
 - o L-ewwel, it-tfal kollha jistadu flimkien u jqassmu l-annimali fl-istand tas-suq tal-ħut.
 - o It-tieni, kull tifel u tifla jagħzlu riċetta, u l-edukatur jieħu r-rwol tal-ħuttar, u jbigħ il-prodotti. Kull tifel u tifla jagħmlu l-kollaġ tagħhom skont ir-riċetta tagħhom.

Biex tmur aktar fil-fond: stieden kok, sajjiid, ħuttar jew min irabbi l-ħut fil-klassi biex jagħmlu l-attività miegħek u jispjegaw ix-xogħol tagħhom lill-grupp. Jew żurhom fil-post tax-xogħol tagħhom wara li tagħmlu l-attività.

Attività – Għaqqad it-tikek

Tul: 30–45min

Nota: Din l-attività hija aktar adattata f'ambjenti fejn is-suq tal-ħut huwa kkumplikat wisq biex jiġi organizzat (eż. minħabba nuqqas ta' spazju jew riżorsi).

Materjal:

- Karta tax-xogħol A4 waħda għal kull par ta' studenti
- Stampi tal-ispeċijiet murija fuq il-karta tax-xogħol (stampati, jew biex jintwerew bi proġettur)
- Lapsijiet
- Gomma

Thejjija:

- Hejji l-ispazju biex l-istudenti jkunu jistgħu joqogħdu bilqiegħda tnejn tnejn.
- Kun żgur li jkollhom lapsijiet u gomom disponibbli.

Introduzzjoni:

"Illum, se nitkellmu dwar l-ikel mill-oċean; Se nitgħallmu liema annimali u pjanti mill-baħar nistgħu nieklu."

Ibda billi turi stampi tal-ispeċijiet waħda waħda u itlob lill-istudenti jidentifikaw x'inhu: hija pjanta jew annimal? Kif jidher? Għandu qoxra? Għandu dwiefer? Għandu pinen tal-għawm? Għandu tentakli? X'inhu l-isem tal-ispeċi?

Qabel ma jibdew ix-xogħol fi grupp, l-edukatur jagħti l-istruzzjonijiet fuq il-karta tax-xogħol: "Għaqqad it-tike bejn l-annimal jew il-pjanta, u l-platt magħmul bihom."

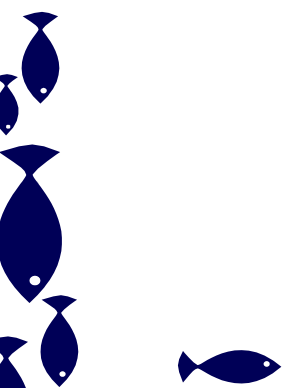
Istruzzjonijiet:

1. L-istudenti joqogħdu bilqiegħda f'pari jew fi gruppi ta' tlieta.
2. L-edukatur iqassam karta tax-xogħol waħda għal kull grupp u jagħtihom madwar 15-il minuta biex jgħaqqdu t-tikek.
3. L-edukatur jibqa' disponibbli għall-appoġġ.

Diskussjoni:

- L-edukatur iħalli lill-istudenti jaqsmu t-twegiba t-tajba għal kull speċi.
- L-edukatur jista' jistaqsi:
 - o Kien hemm xi annimal jew pjanta li ma kontx taf li tista' tieklu?
 - o Qatt kilt [isem l-ispeċi]? X'togħma kellu?
 - o Hemm xi annimal li tixtieq tduq xi darba?
- Jekk l-istudenti diġà bdew jistudjaw in-nutrizzjoni, l-edukatur jista' jistaqsi:
 - o Għaliex huwa tajjeb għalik li tiekol frott tal-baħar? (tiekol għall-enerġija, tajjeb għall-qalb, il-moħħ, tiekol biex tikber itwal u aktar b'saħħtek...)

Biex tmur aktar fil-fond: stieden kok, sajjied, ħuttar jew min irabbi l-ħut fil-klassi biex jagħmlu l-attività miegħek u jispjegaw ix-xogħol tagħhom lill-grupp. Jew żurhom fil-post tax-xogħol tagħhom wara li jagħmlu l-attività.

Xogħol tad-dar – Frott tal-baħar fil-platt tiegħi

Tul: ġimgħa (id-dar) wara l-attività ta' hawn fuq

Materjal:

- Karta tax-xogħol waħda għal kull student, stampata fuq naħa waħda, A4
- Kamera, printer, mqass u kolla JEW pinen tal-kulur
- Pinna
- Blue tack, tejp jew labar u bord jew spazju disponibbli fuq ħajt fil-klassi tiegħek

Introduzzjoni:

“Tgħallimna kif il-ħut jasal fil-platt tagħna u skoprejna riċetti differenti. Tgħallimna wkoll li rridu nieklu frott tal-baħar biex nikbru f'saħħitna u qawwija u jkollna l-enerġija. Mela issa se nippruvaw dan id-dar. Matul il-ġimgħa, itlob lill-familja tiegħek tgħinek issajjar ikla waħda bil-ħut jew bil-frott tal-baħar. Imla l-karta tax-xogħol bl-isem tal-platt, l-ingredjenti, u ritratt jew tpingġija tal-platt. F'ġimgħa, se nipprezentaw ir-riċetti tagħna lil xulxin.”

Tista' taqşam is-sit web jew l-app Mr.Goodfish biex tgħin lill-familji jagħzlu l-ispeċijiet u jesploraw ir-riċetti.

Diskussjoni:

Fil-klassi, itlob lil kull student jaqşam il-platt li kiel u itlobhom jaqsmu l-impressjonijiet tagħhom (kif kienet it-togħma? Kien diffiċli jew faċli biex issajru? X'hasbu l-membri l-oħra tal-familja tiegħek dwar din ir-riċetta?).

Itlobhom iwahħlu l-karta tax-xogħol tagħhom fuq bord jew ħajt għal ftit jiem u heġġiġhom iħarsu lejn ir-riċetti.

Tista' wkoll tikkunsidra li tiġbor il-karti tax-xogħol kollha u tagħmel ktejjeb żgħir tar-riċetti biex tqassmu lill-istudenti kollha, biex ikunu jistgħu jgibuh id-dar għall-familja tagħhom.

Alternattiva: jekk possibbli, tista' tibdel dan ix-xogħol tad-dar b'sessjoni ta' tisjir fl-iskola, ċentru tax-xjenza jew mużew tiegħek. Aghżel riċetta faċli ta' frott tal-baħar jew ħut biex thejji mat-tfal (eż. spread tas-sardin jew tal-kavall, polpetti tal-ħut, torta tal-ħut, tacos/wrap/sandwich tal-ħut...). Tista' tistieden kok jew ħuttar biex jagħmlu dan miegħek, u tipproponi li l-familji jipparteċipaw ukoll. Jekk tixtieq tuża din l-alternattiva, jekk jogħġbok ibda billi tivverifika r-regoli lokali tas-saħħa u s-sikurezza tal-ikel relatati mat-tisjir mat-tfal. Biex issib kok jew ħuttar, tista' tikkonsulta l-membri ta' Mr.Goodfish fil-pajjiż tiegħek fuq is-sit web jew l-app.

Frott tal-baħar fil-platt tiegħi

Ismi:

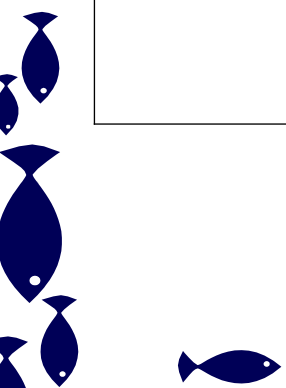
Din il-ġimgħa, insajjar frott tal-baħar jew ħut mal-familja tiegħi.

L-isem tal-platt huwa

L-ingredjenti ta' din ir-riċetta huma:

•	•
•	•
•	•
•	•
•	•
•	•
•	•

Inpingi l-platt jew nistampa u nwaħħal ritratt hawn:

Maskli bil-patata moqlija

Ingredjenti:

- **4 maskli**
- **Ftit patata moqlija**
- **Tursin imqatta'**

Qarnita mixwija

Ingredjenti:

- **1 qarnita**
- **1 lumija**
- **1 skutella ross**

Noodles bil-gambli

Ingredjenti:

- **5 gambli**
- **1 skutella noodles**
- **1 tadama**

Arzell bir-ross

Ingredjenti:

- **2 arzell**
- **Ftit fazola ħadra**
- **1 skutella ross**

Gajdriet

Ingredjenti:

- **6 gajdriet**
- **1 lumija**
- **1 skutella insalata**

Klamari bil-patata moqlija

Ingredjenti:

- **4 klamari**
- **Ftit patata moqlija**
- **1 skutella insalata**

Granċ bil-qamħirrum

Ingredjenti:

- **1 granċ**
- **1 qamħirrum mixwi**
- **1 skutella patata maxx**

Ħut mixwi

Ingredjenti:

- **1 ħuta**
- **Ftit fażola ħadra**
- **1 skutella ross**

Maskli bil-patata moqlija

Qarnita mixwija

Noodles bil-gambli

Arzell bir-ross

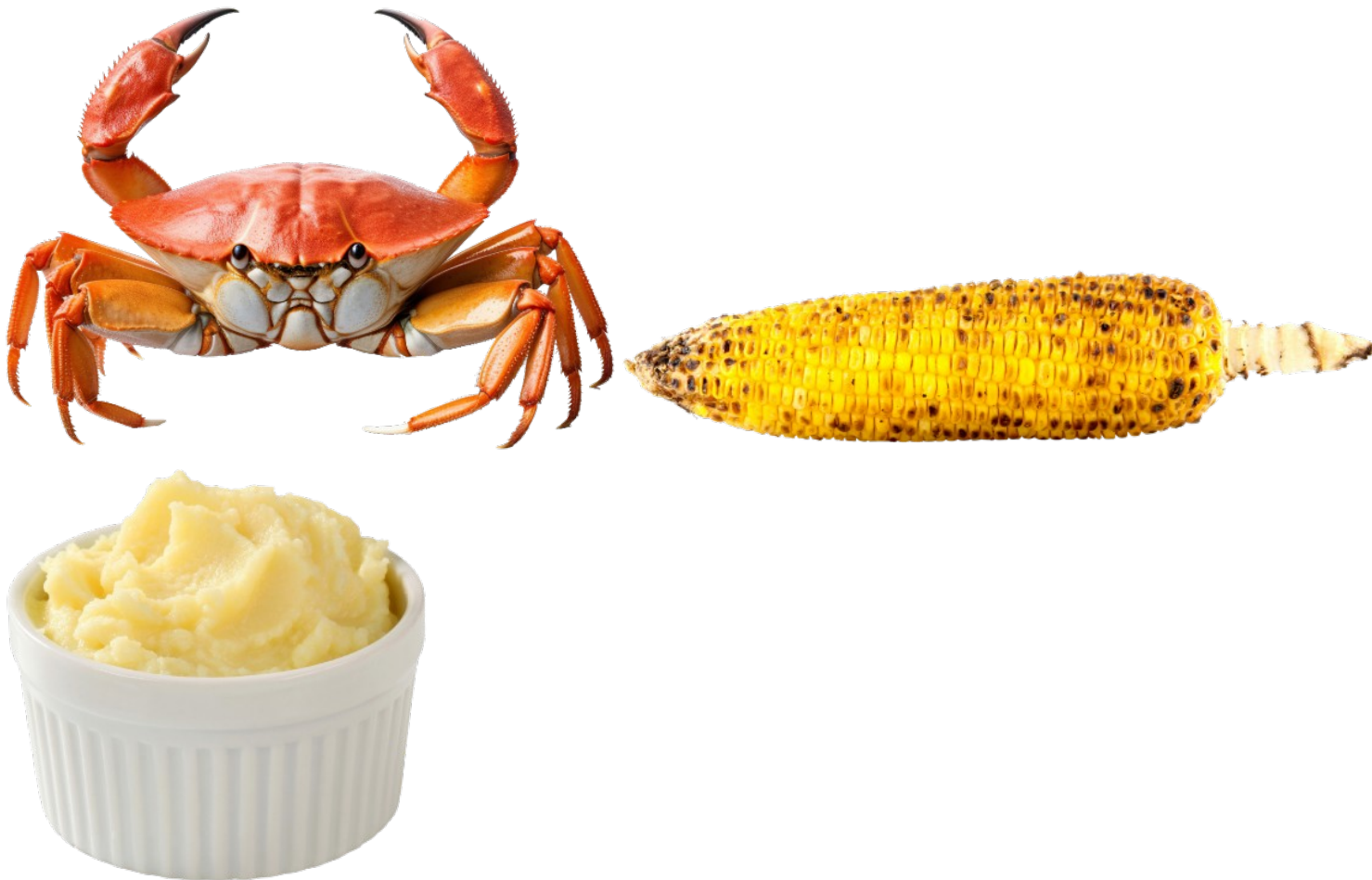
Gajdriet

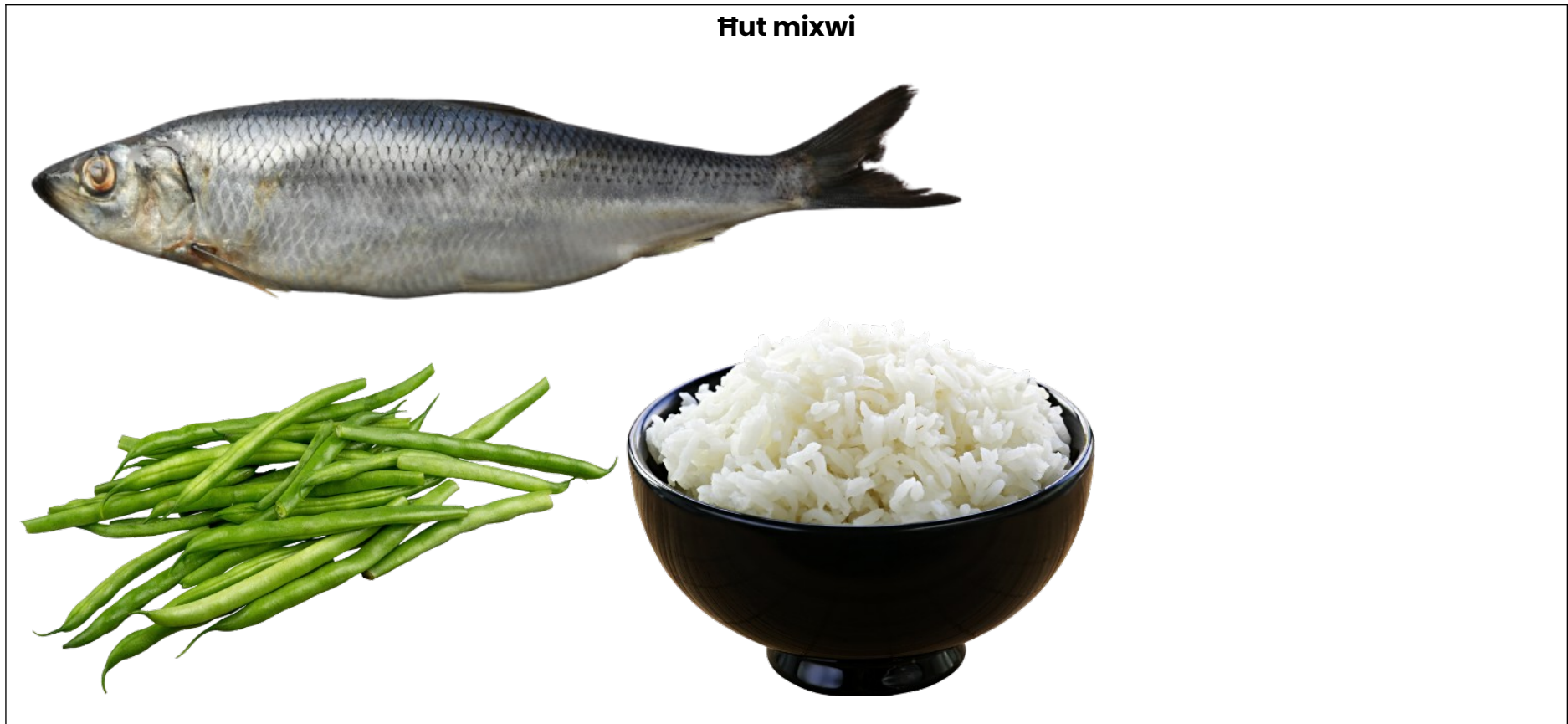
Klamari bil-patata moqlija

Granċ bil-qamħirrum

Hut mixwi

Stampa dan bħala tikketta tas-suq

ISEM:

GHAQQAD IT-TIKEK

"Aghzel il-ħuta t-tajba fl-istagun it-tajjeb!"

Segwina

Websajt: www.mrgoodfish.com

